

UNITÁRIUS ÉLET

XLVI. évfolyam 1. szám

1992. január-február

Lapunk új köntösben

Előfizetőinket, olvasóinkat karácsonyi ajándékképp szerettük volna meglepni elmúlt évi utolsó számunkkal. A sok gratulációból, levélből úgy érezzük, sikerült örömet szereznünk az új formával, gazdag tartalommal.

E helyről is köszönetet kell mondjunk a MTESZ Házinyomda igazgatójának Boncza Gábor atyánkfiának és munkatársainak, hogy évekig lelkiismeretesen gondozták lapunk megjelenését.

Az emelkedő árat egyházunk egyre nehezebben bírta. Ekkor Schmidt Gábor atyánkfia jelentkezett és felajánlotta, hogy nemrég indított önálló nyomdai vállalkozásában kedvezményes áron, magasabb technikai színvonalon tudná előállítani az Unitárius Életet.

Felajánlását elfogadtuk, és az 1991/6. számtól a Cerberus Nyomdai Kft. végzi lapunk fényszedését és nyomását. Schmidt Gábor munkatársa, Borbáth Gábor atyánkfia is nagy segítségünkre van ebben a munkában.

Továbbra is szívesen fogadjuk olvasóink észrevételeit, javaslatait. Vidéki lelkészeinktől, híveinktől még több cikket és híryanagot várunk.

E helyt is le kell írjuk, hogy – mivel szerkesztőségünk lapterjesztési engedéllyel nem rendelkezik, így egyházi lapunkat is a Hírlap- és Posta-szállítási Igazgatóság terjeszti belsőre és külföldre egyaránt. A téves címzésért, a címváltozások késedelmes átvezetéséért nem mi vagyunk a felelősek. Épp ezért kérjük, ha a kézbesítéssel, vagy címzéssel bármilyen problémájuk van a HELIR Budapest, XIII. ker. Lehel u. 10/a-ban jelentsék be. A hozzánk küldött reklamációkat mi is oda továbbítjuk.

Szerk.

ÚJÉVI PÁSZTORLEVÉL

„Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, és én rendelvelek titeket, hogy ti elmenjetek és gyümölcsöt teremjetek...” János ev. 15, 16.

Kedves Atyámfiai, Testvéreim!

Szeretettel és megbecsüléssel szólok hozzátok új esztendőnk első napján. Köszöntöm az Egyház vezetőit, az Egyházközségek lelkészeit, gondnokait és presbitereit, de különös hangsúllyal köszöntöm gyülekezteink tagjait, – minden unitárius hívünket és a nem unitárius családtagokat. Tudatában vagyok annak, hogy köszöntésem nem jut el valamennyi unitárius testvéremhez, mivel szétszórtan élünk hazánk területén, de gondolatban bekopogok hajlékaitokba, ajkamon Isten szent nevével és mondom: Adjon a jó Isten boldog új esztendőt mindannyiunktoknak!

Kérem, hogy gondoljunk most valamennyien édesanyánkra; akár él, akár meghalt már. Emlékezzetek, emlékezzünk, hogy mennyit dolgozott értünk s milyen nagy szeretettel nevelt munkára és tanított meg imádkozni itt e hazában, vagy Erdély drága földjén. Kérlek azonban arra is, hogy nyomban ezután gondoljatok lelki édesanyánkra, az Unitárius Anyaszentegyházra, melynek templomában megkereszteltek s avatott szolgálattevői megismertették velünk a Biblia világát, a próféták küzdelmes életét s próféciáiknak értelmét, mely szerint a mi szerető jó Atyánk az időnek teljességében (Márk 1, 15.) elküldi az ő szent Fiát a mi üdvösségünkre. Néhány nappal ezelőtt, karácsony ünnepén annak örvendezhettünk, hogy Jézus megszületésével a „jó hír”, vagyis az evangélium beteljesedett s ezáltal minden ember számára hozzáférhetőkké váltak azok a lelki és szellemi javak, melyek jelenünk és ígéretes jövőnk biztosítékai.

Az Unitárius Anyaszentegyháznak öntudatos tagjai, – imádkozó és munkálkodó, áldozatokat hozó és egymást megbecsülő tagjai legyetek, legyünk valamennyien Testvéreim! Mindazzal, ami jó, igaz és szép, gazdagítsuk meg lelkünket az evangélium szellemében, Jézus példaadása szerint. S lelkünk tartalmáról, hitünkről és meggyőződésünkről – arról tehát, hogy hiszünk Istenben s emberségünket a jézusi mérték szerint kívánjuk megépíteni, a lelkiismereti és vallásszabadság jegyében – mindenkor tegyünk bizonyosságot. Annak reményében tegyünk bizonyosságot hitünkről és meggyőződésünkről, hogy ennek eredményeképpen beteljesül Jézus megállapítása: „...én választottalak titeket...”, és megvalósul e megállapítás célja: „...hogy gyümölcsöt teremjetek...”!

Atyafiságos tisztelettel és szeretettel:

Bencze Márton

ÚJÉVI PÁSZTORLEVÉL KOLOZSVÁRRÓL

„Egy halk és szelíd hang hallatszék.”

Szeretett Híveim, Atyámfiain, Testvéreim!

A Királyok Könyve 17. és következő fejezeteiből a Jézus előtti IX. században, közel háromezer esztendővel ezelőtt élt Illésnek, a nagy ószövetségi próféták előfutárának nagyszerű alakja lép elénk. A mondaszerű tudósítás úgy mutatja őt, mint aki félelmet nem ismer, és Isten ügye igazságának hirdetőjeként még a hatalom korlátlan képviselőjével, a zsarnok királlyal is bátran szembeszáll. És ez az Istenében rendületlenül bízó kemény ember nehéz, hősi esztendők után egyszer csak megtorpan, úgy érzi, hogy további küzdelemre nem képes. Összeroskadva, szemét behunyva várja a halált.

És ekkor következik egy megrázó, lenyűgöző tudósítás. Egy angyal megérinti az alvó Illés vállát és így szól hozzá: „Kelj fel és egyél”. Ő körülnéz, lát maga mellett egy szén között sült pogácsát és egy pohár vizet. Aztán lecsukja szemét. Túl fáradt és túl szomorú ahhoz, hogy enni tudna. Az angyal azonban újra megjelenik, és most már határozott hangon így szól hozzá: „Kelj fel, egyél, mert erőd felett való utad van. Kelj fel, egyél és igyál, erősítsd meg magad, mert Istennek beszéde van veled. Isten hegyéhez kell menned és ott az Ő személy szerint hozzád hangzó beszédét kell meghallgatnod”.

A tudósítás szerint Illés felkelt, evett és ivott, és a csodálatos étkezéssel megerősödve, negyven nap és negyven éjjel ment, míg elérkezett Hóreb hegyére, ahol minden fájdalmát és keserűségét meghallgatva, „halk és szelíd hangon” szólott hozzá Isten. Ez a „halk és szelíd hang” újjáteremtette és küzdelmei továbbfolytatására alkalmassá tette.

Kedves Atyámfiain, Szeretett Híveim!

Ez az ősrégi mondaszerű tudósítás, ha áhítatos érzések között hallgatjuk, ma is mindnyájunkat magával ragad. Úgy érezzük, hogy van hozzánk is szóló mondanivalója. Illés lelki vívódásaihoz és megtorpanásához sok tekintetben hasonló a mi küzdelmünk is. A nagy történelmi változás kezdetén mi is nemzeti és egyházi mivoltunkban, a megpróbáló évtizedek után végre visszanyert szabadság lelkes hangulatában boldogan éreztük, hogy volt miért küzdenünk. Aztán reményeink nagy részében keserű érzések közt csalódtunk. Tapasztalnunk kell, hogy a szeretet és megértés helyett addig soha nem tapasztalt mértékben a meg nem értés, az evangélium szellemét meghazudtoló gyűlölet vesz körül. Nem egyszer bizonytalanság és kétség vesz erőt rajtunk és időről időre elhomályosul előttünk küzdelmünk értelme.

De aztán arra gondolunk, hogy Istenünk egyházunk 400 éves viszontagságos történetében, a legnagyobb megpróbáltatások idején is mindig megsegített. Feltétlen hittel, megdönthetetlen bizonyossággal hisszük, hogy ha az evangélium parancsolatai értelmében folytatjuk nemes küzdelmünket,

gondviselő Istenünk ennek az ismeretlen új esztendőnek a folyamán is újra meg újra lehajol hozzánk, felnyitja szemünket, enni és inni ad, hogy elérkezve a Hóreb hegyéhez, meghalljuk, amint „halk és szelíd hangján” símogató melegséggel szól, beszél hozzánk és erőt ad becsületes küzdelmünk továbbfolytatásához.

Újév reggelén az evangélium szavaival köszöntelek: „Amik csak igazak, amik csak tisztességesek, amik csak igazságosak, amik csak kedvesek, amik csak jó hírűek, azokról gondolkozzatok, és a békeségnek Istene veletek lesz”.

Ilyen érzések között kérem gondviselő Istenünket, hogy ebben az esztendőben is árássa ki reánk, mindannyiunkra, védő, oltalmazó, megszentelő áldását.

Atyafiságos üdvözlettel és főpásztori szeretettel:

Dr. Kovács Lajos
püspök

KINEK TARTJÁK AZ EMBEREK?

Ősidők keresztény kérdése, hogy kinek tartják az emberek Jézust: Istennek-e, vagy embernek?

Mi, unitáriusok embernek tartjuk őt. Ezzel az alapvető állásfoglalásunkkal Dávid Ferenc tanításához ragaszkodunk, aki azért halt mártírhalált, mert kijelentette, hogy az egy Isten hite egyetlen isteni személy tiszteletére jogosít fel. Ez az Atya személye. Imádságunkban tehát egyedül őt hívhatjuk segítségül.

A türelem és a fennmaradás feltételét képező Dési Egyezésben negyedévezrednyi időre kötelezték elődeinket, hogy Jézus személyét is segítségül hívják. Ehhez a Szentlélek személyét is hozzátették, hogy legalább külsőségében úgy tessenek, mintha a Szentháromságtól mi se térünk volna vissza az őseredeti egyistenhithöz.

Az Istenről szóló fejezet után még mostani káténkban is úgy következik a Jézusról, majd a Szentlélekről szóló fejezet, mintha még ma is valamilyen háromság hitet vallanánk.

Káténk számos pontja tisztázza ezt, és teszi félreérthetlenné, hogy mi csak az egyetlen isteni személyben hiszünk. Ez pedig annál élesebben szegezi szembe velünk a kérdést, hogy Jézust akkor kinek tartják az unitáriusok?

Adjuk meg hát azonnal a mi válaszukat: – annak, aki minden ember kell legyen: embernek. Annak, akinek jött, aki lenni akart, és aki volt: példamutató embernek. Olyannak, amilyenek Isten teremteni akarta az embert, ősidőtől fogva és elsőtől az utolsóig mindenkit: Istenarcú embernek. Olyannak, aki lelkében hordja Isten arcvonásait.

Jézus azért Emberfiának nevezte magát. Nem nevezte Kain fiának, se Heródesének nem nevezte. Nem olyan emberfiának, aki elvetette magától az Istenhez való lelki ha-

sonlóságot, hanem olyannak, aki megőrizte, *teljességében* megőrizte azt.

Dávid fiának, Illés megtestesülésének kell értsük, amikor ő Emberfiának nevezi magát, mert kétségtelen is, hogy így kell értenünk, de mindenképpen ember fiának, úgy, ahogy az megmásíthatatlanul írva van.

Mennyivel tartanánk mi többnek ennél, ha egy olyan Istenfiának mondanánk, akinek nincs több köze hozzánk, emberekhez, mint az, hogy egy rövid életem át emberek között a Földön élt?! – Hiszen minden felekezetünk azt tanítja, hogy Isten állandó kapcsolatba, szövetségre lépett, és még meg is újította azt velünk. Isten *emberré lett* az Evangélium szerint, hogy megújíthassa szövetségét az emberekkel.

Mégsem vált eggyé a teremtményei közül. Ha épp ellenkezőleg: tökéletességre hívó, tökéletes emberré tette magát, azzal megőrizte a lényegét, azt, amivel együtt teremtette meg az embert. Ilyen emberként Jézus semmivel se kisebb nekünk, mint akinek Istenként jelentkezik.

Az igazi unitárius hit az, hogy egy ilyen embernek lenni emberfeletti dolog. Kilépni az isteni hatalom bástyái közül, védtelen báránként válni farkasemberek áldozatává, utat mutatva nekünk Isten védőbástyái felé, emberinél is magasabb emberi gesztus.

Ennek az embernek tartjuk tehát az Isten Fiát, és meggyőződésünk, hogy minden más felekezetű keresztény ugyanennek tartja. Ami különbözik, az csak a kifejezésformák tartományába tartozik.

A kifejezésformák különböznek, a keresztény hit lényege mégis azonos ebben az ősidők óta a legfőbb keresztény kérdésben. Ez az azonosság az alapja az ökuméninának is.

Ki hát nekünk Jézus? Istennek mondjuk-e, vagy embernek? Mi függ attól, hogy kinek mondjuk őt? – Aki példaképének tudja tekinteni, annak legnagyobb az emberek között, akár Istennek, akár embernek mondja ki-kí a hite szerint. Isten felé így is, úgy is ő az út, az igazság és az élet. Aki őbenne hisz, el nem veszhet, annak örökélete van.

Mennyivel több ennél Jézus, ha Istennek mondjuk őt? – Vagy nem veszti-e el jelentőségét a hittétel betűje, ha követésére nincs ihletésünk és elég erkölcsi erőnk?!

Az Evangélium tanulmányozása rendjén úgy tetszik, Jézusnak hozzánk közelálló, emberarca van. isteni küldetését, mint Krisztus tölti be. A XX. század eleje óta egyházunk elvből mellőzi Jézusnak ezt a fontos evangéliumi nevét. Így akarja megelőzni személyének Istennek való azonosítását. A követendő példa kiemelésével az emberhez hozza közel az Emberfiát.

A fentiekhez, melyekben az Unitárius Egyház nézeteit foglaltam össze, az alábbiakban saját gondolataimmal szeretném közelebb hozni a tisztelt Olvasót.

A Biblia kiemeli az embert az élet hétköznapjaiból, hogy a kívülnézet segítségével ítéletet tudjon alkotni önmagáról és a mindennapok valóságáról. – Ez lelki létszükségletünk. Az élet realitásából kiemelt embert a hit valóságában helyezi el. A hit nem a tapasztalt, hanem a reményelt dolgok valósága. Az ember pedig csak tapasztalható valóságok megismerésére képes. Ezért a Biblia a tapasztalható közvetítésével teszi megismerhetővé a tapasztalhatatlant. Ezt a két világ összefüggéséből eredő hasonlóságokra alapozza. Tömör, maradéktalan tökéletességű művészettel juttatja kifejezésre. Annyira magával ragad, hogy kritikus szemmel nézve is beleéljük magunkat. Alig

vesszük észre, hogy nem evilági valóság az, amivel szemben állunk.

A Biblia a művészet eszközeivel, képzeltelemek igénybevételeivel ábrázolja a valóságot. Így teszi érthetővé a mondanivalóját, de nehézséget is okoz. Az unitárius teológia ezt a nem mai keletű gondot akarja feloldani az Evangélium megtisztításával a hozzáfűzött korszerűtlen magyarázatoktól és értelmezésektől. Ebben pedig saját felekezeti korlátait is meghaladó sikert ért el a történelemben és ér el a jelenben is. Hozzásegítette vallásos érzékünket a kibontakozáshoz, a Biblia mondanivalójának magasrendű megértéséhez.

A vallási érzék ellenállt az ateizmus kihívásának is. Az ateizmus uralmának negyven esztendeje tökéletesen elég lett volna a Biblia legyőzésére, ha az embernek természetes kapcsolata ne lenne Istennek. Az emberek jó részét meg is fosztotta ettől a kapcsolattól.

A technokrácia még ennél is súlyosabb kihívást jelent, pedig magát a hitet nem is támadja. De elfordítja az ember érdeklődését a humániumtól, az irodalomtól, a költészettől, a rege világtól. Az Istennek való kapcsolat legfőbb eszközt veszi el, még több embert fosztva meg a kapcsolat lehetőségétől.

Mi mégis bízunk a vallásos hit fennmaradásában. Annyi vallásos ember mindig lesz, hogy kovásznak elég legyen, és alkalmas időben az egész téstát megkelessze. Kicsiből gyorsan növekedjék újra nagygyá az Isten országa.

Ehhez mi, unitáriusok is hozzáadjuk a magunk munkáját. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a kihívásokat nem lehet elhanyagolni, és a magunk módján szembe is szállunk velük. A Biblia csodaregái között élő Jézusra úgy kell tekintenünk, hogy a személyéhez fűződő Krisztus-kultusz, az Emberfiának Istenfiává való emelkedését, Isten aláereszkedéseként érzékeltető, fontos mitológiai elem.

Az ateizmusnak az a válaszuk, hogy diktatúrával nem lehet helyettesíteni az erkölcsöt, ami elválaszthatatlan a vallásgyakorlattól. Erre immár történelmi bizonyítékul szolgál a negyven-(illetve hetven)-éves kísérlet teljes kudarca.

A technokrácia felé is megpróbáljuk sajátosan unitárius válaszuk kidolgozását. A technokrácia korszaka messze áll még a befejeződéstől. Ma éppen ennek, semmiképpen sem a hitnek tulajdonítjuk a győzelmet az ateista diktatúra felett, és az valóban gazdasági, valóban a technika győzelmé.

De tartozunk még egy eszmei győzelemmel is, ami a teljességhez szervesen hozzátartozik. Abból pedig nem hiányozhat a válasz sem a kérdésre, hogy kinek tartják az emberek Jézust. A hitetlenséget lebírni csak olyan válasszal lehet, mely őt kiemeli a közönséges, sőt a rendkívüli emberek sorából is. Azzal, amit a Mt. 16.13–16-ban találhatunk.

A kérdést, hogy: „Kinek mondják az emberek az Emberfiát?” Jézus hozzánk, az élet kiteljesedéseért küzdő emberekhez intézi: „Hát ti kinek mondotok engem?” – Egyetlen választ adhatunk, az élet reménységének választát: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia”.

Nyitrai Levente

Az Egyházi Képvisező Tanács ülése

Az elmúlt év utolsó képviselőtanácsi ülésére 1991. december 14-én került sor. A napirend első részében több elnökségi beszámoló hangzott el. *Bartók Béla* főgondnok a Romániai Unitárius Egyház 1991. december 10–12-én megtartott főtanácsi gyűléséről adott hírt, melyen egyházunkat képviselte. Kolozsvári utazásáról szólt *Orbókné Szent-iványi Ilona* külügyi titkár is, aki valamivel korábban, 1991. november 4–7. között tárgyalt ott illetékes vezetőkkel a két testvéregyház kapcsolatainak szorosabbra fűzéséről. Ugyanő szólt a magyar írók bécsi PEN-találkozásáról (november 9–10.), melyen Szépfalusi István ev. esperes meghívására vett részt, és az ausztriai unitárius, illetve protestáns magyar hívőknek tartott istentiszteleten szószéki szolgálatot teljesített. (Erről tudósítást is olvashatunk az Unitárius Élet megújult formátumú karácsonyi számában.) *Bencze Márton* püspökhelyettes szintén külföldi útjáról tett említést: Locarno-i tartózkodása előtt Franciaországban találkozott *Ferenczy Sándorral*, aki unitárius szerzők egyes műveinek kiadásához ígért segítséget.

A beszámolók sorát *dr. Lőrincz Ernő* zárta, ismertette az EKT 1991. október 26-i ülését követően elintéztet adminisztratív-jogi ügyeket és különféle eseményeket (a Budapest, Tigris utcában vásárolt lakás egyházi tulajdonjogának földhivatali bejegyeztetése, üdülőhasználati jog szerzése végrendeleti úton Harkányban, részvétel egyházi témájú kiállításon Kaposvárott, karácsonyi segélyek kifizetése, egyházi címtáblakészítés és templomhangosító berendezés, gépkocsi átírási és egyéb karbantartási ügyek stb.). Felhívta végül a figyelmet az ősz folyamán kiküldött 1. és 2. sz. körlevelekben foglaltak teljesítésének a fontosságára, így elsősorban az egyházközi zárszámadások időbeni elkészítésére, és a Szervezeti Törvényhez kért módosító javaslatok beküldésére.

Az EKT a beszámolókat tudomásul vette, majd gazdasági kérdésekre tért át. *Dr. Nyiredy Szabolcs* főgondnok-helyettes előadta, hogy a revíziós zárszámadási munkálatok még mindig nem fejeződtek be. Sor került ugyan *Husztai János* meghallgatására (október 21.), de számos kérdés – így az erdélyiek részére korábban érkezett nyugati segélyösszegek ügye – most

(azaz december közepén) is tisztázatlan. A huzavonával elégedetlen több felszólaló nyomatékosabb intézkedést kért (*Szász János*, *dr. Lőrincz Ernő*, *dr. Murvai Samu*). Az EKT megbízta *dr. Jakab Jenő* lelkész-jogtanácsost a megfelelő jogi eljárás előkészítésével. A vagyoni-pénzügyi „átadás-átvétel” lebonyolításának lassúsága és hiányosságai miatt bírálat érte a Gazdasági Bizottságot is. *Dr. Nyiredy Szabolcs* bejelentette, hogy lemond a GB elnöki tisztéről. Az EKT 1991. december 31. hatállyal a lemondást egyhangúlag elfogadta, de utódot egyelőre nem jelölt ki.

Foglalkozott az EKT egyes alkalmazottak besorolásával az egyházi központ állományába (adminisztrátor, gépkocsivezető, takarító); havi 1000 Ft ösztöndíjat szavazott meg *Szolga Tökés Sándor* IV. éves teológus hallgatónak, tanulmányi szerződésben rögzítendő feltételek mellett; jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki *Boncz Gábor* nyomdavezetőnek az Unitárius Élet előállításával kapcsolatos érdemeiért.

Az EKT ezután meghallgatta *Felhős Szabolcs* tanácsos előterjesztését a missziós munka, illetve a szórványgondozás érdekében kiépítendő, országot átfogó körlelkésziségek tárgyában, mely egyházunk megújulását szolgálja. Az indítványt *Nyitrai Levente* és *Szász János* gazdagította értékes gondolatokkal. Az EKT megbízta az Elnökséget egy megfelelő összetételű bizottság létrehozásával, mely ezt a fontos témát tanulmányozza és dolgozzon ki konkrét tervezetet.

Vita folyt a Vegyesbizottság egyes indítványairól, melyeket a főgondnok-helyettes adott elő. Az EKT végül is nem fogadta el sem azt a javaslatot, hogy a főtitkári státus szűnjön meg, sem azt, hogy a Gazdasági Bizottság vezetését a főgondnok vegye át. (Ezekről később kell dönten.)

Ezt követően *Gálffy Gábor* tanácsos beszámolt a Keresztény Ökumenikus Tanács 1991. október 30-án tartott összejevételéről, melyen Egyházunkat képviselte, és javaslatot tett a kapcsolattartás intézményesítésére. Az EKT a javaslatot elfogadta.

Jelentés hangzott el a Zsinatelőkészítő Bizottság részéről is. A bizottság több tárgyi és személyi körülményre tekintettel nem véli megíjálhatónak a

püspökválasztó zsinatot 1992 januárjában. Az EKT a javaslatot elfogadta azzal, hogy újabb döntésig a főpásztori tisztelet *Bencze Márton* püspökhelyettes lássa el, de a Főtanács ülését az új év első felében mindenképpen meg kell tartani.

A Képvisező Tanács ülése egyházi sajtószemlével ért véget. *Dr. Sztankóczy Zoltán* atyánkfia elmondta, hogy egyházi központunkhoz 16 magyar és 23 idegennyelvű folyóirat érkezik rendszeresen, – ezek feldolgozása szerfölött hasznos lenne. Ő ebben kész részt vállalni. Az EKT köszönettel vette a közreműködését és megbízta az Elnökséget, hogy a tevékenységhez minden szükséges segítséget adjon meg.

Dr. Lőrincz Ernő
főtitkár

Köszöntjük Szépfalusi Istvánt és feleségét

Január 3-án a magyar PEN Club emlékérmét adományozott Szépfalusi István bécsi evangélikus esperesnek és feleségének. Ezt az emlékérmét azok kapják, akik az elmúlt évtizedekben a legtöbbet tették az itthoni és a határainkon túli magyar irodalom felvirágoztatásáért. Szépfalusi István volt az egyik alapítója az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetemnek, majd a bécsi Borne-missza Társaság vezetője lett. Ők adták ki többek között elsőként *Bibó István* összegyűjtött műveit is. Az ő segítségével köszönhető, hogy másfél évvel ezelőtt újra megalakulhatott a romániai magyar írók PEN-centruma.

Templomában gyűlnek össze Bécsben élő unitárius testvéreink is. Irodalmi összejevetelein, ahol feleségével együtt fáradhatatlanul tevékenykedik, örömmel vesznek részt a hazai és a határainkon túl élő íróink nagyjai is. Évek óta rendszeresen kér fel magyarországi unitárius lelkészeket istentiszteletek megtartására. A Szépfalusi házaspárnak az összmagyarságért kifejtett tevékenységét szinte lehetetlen felsorolni, de ezúton mondunk nekik mi is köszönetet, tiszta szívből gratulálunk és Isten áldását kérjük további munkájukra.

Bencze Franciska

Jézus Krisztus személyiségéről és szerepéről

Kezdetben vala amaz Ige

és az az Ige vala az Istennél és az az Ige Isten vala. Így fordította Károlyi Gáspár a János szerinti evangélium bevezető sorait. Ezek a sorok lényegében az eltelt négy évszázad alatt változatlanok maradtak. Ma az újabb fordításokban (protestánsoknál és katolikusoknál egyaránt) így hangzanak: Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. Az idegen nyelvű kiadásokban egyrészt hozzánk hasonlóan Ige szerepel. Ez a helyzet a latin nyelveknél (In principio erat Verbum, Au commencement étaut le Verbe), míg máshol, így a germán nyelveknél az Ige helyett a Szó szerepel (Im Anfang war das Wort, ... the Word). Megjegyezhetjük itt, hogy a régi magyar nyelvben az ige „szó” és „beszéd” fogalmat is takart, és a latin nyelvekben az „ige” ugyancsak használatos volt szó és beszéd értelemben is. Ebből két dolog is nyilvánvaló. Egyrészt az, hogy nem lehet tartalmi különbséget erőltetni az Ige és a Szó közé. Mindkettőnek teljesen azonos a tartalma és ez nyilvánvaló is, hiszen ugyanannak a fogalomnak a kifejezésére szolgálnak. A másik, hogy nem találtak olyan megoldást, amely tökéletesen az eredeti görög kifejezést adná vissza. Ott ugyanis nem az ige, vagy a szó görög megfelelője olvasható, hanem miként tudjuk, a Logosz.

Az Újszövetség különböző helyein a logosz többféle jelentésben, mint üzenet, magyarázat, közlés stb. viszonylag gyakran szerepel („kisbetűvel”), de János evangélista egészen más jelentőséggel, megszemélyesítve („nagybetűvel”) vette fel az ő írásába. Minthogy csak bevezető verseiben olvashatjuk ezt a Logoszt, feltehetően nem tartotta fontosnak, hogy bővebben magyarázza pontos értelmét, de lehet, hogy amúgyis feltételezte a hellenisztikus világban való ismertségét, éppen általánosan elterjedt használata alapján. Mindenesetre többféle okból ítéltette úgy, hogy a Logosz fejezi ki a leghívebben azt, amit írásában közölni akart.

A Példabeszédekben (8, 23–35) a megszemélyesített Bölcsesség mondja magáról, hogy őt alkotó munkája előtt teremtette az Úr, mint legelső művét, és ott volt az Úr mellett, amikor a világot teremtette, majd azután is gyönyörködött benne az Úr, mint kedvencében. Azt is mondta továbbá, hogy aki őt (ti. a Bölcsességet) megtalálja, az életet és az Úr tetszését találja meg, akik viszont elvetik őt, a halált választják. Összehasonlítva a Bölcsességről olvasható ószövetségi sorokat a János szerinti evangélium Logosza vonatkozó mondataival, nem nehéz felfedezni a nagyon szoros hasonlóságot a kettő között. Az is kitűnik természetesen, hogy az evangélista az ószövetségi alapot jelentősen továbbfejlesztette a krisztusi szerep felmagasztalása érdekében.

A logosz fogalma a kisázsiai hellenisztikus gondolkodásban lényeges szerepet játszott. Legáltalánosabban úgy értették, mint a világot összetartó isteni Elvet. Az alexandriai zsidó-hellén gondolkodásban a logosz a világ Értelme (megértése), a teremtő Isten első alkotása volt. A gnosztikus gondolkodók a logosznak olyan jelentését is elfogadták, amely szerint a legfőbb istenség egy isteni lényt küldött az embereknek, aki kinyilatkoztatta számukra az is-

tenséget, és közvetítője volt az üdvösségnek. A János szerinti evangélium szerzője mindezeket a gondolatokat ismerte és fel is használta ahhoz, hogy a Logoszt egyszerre tanítsa mint Istent, mint Isten hiteles kinyilatkoztatóját, mint az üdvösség útját.

Kétségtelen, hogy a 4. evangélium előszavát (Jn 1, 1) úgy is érthetjük, hogy János apostol a Logosz (Ige, Szó) és Isten közé egyenlőségjelet tesz. A trinitárius kereszténység ezt a mondatot a második isteni Személy újszövetségi igazolásának első érveként fel is használja és erre épül, mint egyik tartó pillérre, a klasszikus, a hagyományos krisztológia. Ha azonban a 4. evangélium előszavának (Jn 1, 1–5) értelmezésére szorítkozunk, akkor csak arra a következtetésre juthatunk, miszerint itt nem a Logosz és a második isteni Személy, hanem a Logosz és az Isten azonosságáról van szó. Ez unitárius értelmezés szerint azt jelentené, hogy a bölcsesség, az igazság (mint világfenntartó Elv) nem külön személyben, hanem magában az egyszemélyű Istenben létezik, mint alapvető isteni „tulajdonság”, mint „tartalmi” vonás. Vonatkozik ez az előszó következő verseire is. Eszerint a teremtésben a Logosz (az Isten bölcsessége, igazsága, akarata, szava) alkotott mindent. Továbbá a Logosz (a világ megértése) jelentette az emberek számára a világosságot és az életet (az üdvösség útját). Mindez az egyszemélyű Egyistent vallók (Logosz = Isten) számára éppúgy lehet hitvallásuk alapja, mint a háromszemélyű Egyistent vallók (Logosz = Isten második Személye) számára.

A negyedik evangélium előszavának 14. verse mondja ki a legfontosabb tételt, miszerint: Az Ige (a Logosz) testté lett és közöttünk élt, majd azzal fejeződik be a 17–18. versekben, hogy Jézus Krisztus által lett osztályrészünk a kegyelem és az igazság, és Istent ő, az egyszülött Fiú nyilatkoztatta ki. Ezek a versek azt mondják tehát, hogy a Logosz (János apostol nem Isten második Személyét mondja itt sem) testté vált és közöttünk élt, kinyilatkozta a világnak Isten igazságát, és megmutatta az üdvösség útját.

A krisztológia és a trinitárius teológia jogosan hivatkozik ezeknek az evangéliumi mondatoknak a fontosságára. Valóban arról van szó, hogy a Logosz (amelyet az első versek Istennel egylényegűnek mondanak) megjelent a földön Jézus Krisztusban, akit Isten küldött közénk, mint egyszülött Fiát, hogy kinyilatkozza nekünk az igazságot, az életre vezető utat. De nincs ebben semmi olyan állítás, amely az unitárius teológia számára nem lenne ugyanúgy alapvető fontosságú, mint más keresztény teológiák számára. Csupán az a különbség, hogy az unitárius értelmezés következetesen igazodik a jánosi tartalomhoz. Idézzük csak Dávid Ferenc kijelentését: „Az egész Szentírás az egy Istenről tanúskodik, ki minket teremtett, és az egy Istennek Fiáról, Jézus Krisztusról, ki minket megváltott és az egy Szentlélekről, amellyel eljegyeztettünk az örök életre”. Nyomát sem lehetne találni a dávidferenci unitárius hitfelfogásban olyan állításnak, hogy nem vallotta volna Jézus Krisztus Istenfiúságát, vagy nem vallotta volna megváltói és üdvözítői szerepét, vagy nem vallotta volna Jézusnak Krisztus voltát. Csak egy dolgot nem tudott elfo-

gadni, hogy az evangéliumi sorokból Isten kettősségét, a második Isteni Személy megvallását lássa igazoltnak, minthogy az evangélium szerzője nem is beszél ilyenről, hanem éppen a Logosz és az Isten teljes azonosságáról.

Az ígéről eddig jézusi vonatkozásában beszéltünk. Ám az ige a Szentírásban és a vallásos életben, így a prédikációkban, az ige hirdetésben sokkal gyakrabban, csaknem állandóan jelen van. Mint Isten „igéje” ugyanazt jelenti, mint Isten „szava”, de a mi nyelvünk igen szerencsésen az „ige” vallási használatában bizonyos emelkedettséget, szentséget értelméz, amikor azt mondjuk vagy halljuk: „Így szól hozzánk Istennek igéje”. Az Ószövetségben Isten szavát úgy hitték, hogy Jahvétól a prófétáknak adott és a próféták által hirdetett üzenetet jelent. A Törvényt is annak tekintették, és ahhoz kellett igazodniok egész életükben, hiszen a Törvényben foglaltak követése számukra az Isten ígéretének bizonyosságát, az életet, az üdvösséget jelentette. Isten igéjének, Isten szavának az adott hatalmas tekintélyt, hogy a zsidóság Jahve erejét és akaratát érezte benne. Az Újszövetségben természetesen megmaradt az Isten igéjének olyan tekintélye, hogy mögötte Isten hatalma és üdvösségre irányuló vezetése áll, mégis a hangsúly áttolódott a Jézus által kinyilatkoztatott igazságra, az üdvösséghez vezető út Jézus szerinti hirdetésére. Jézus mondta, hogy ő nem saját, hanem az Atya akaratát hirdeti, hogy hatalmát az Atyától kapta és nem sajátjából ered. Tanítványai és követői mindemellett úgy látták, hogy szavaiban és tetteiben a közvetlen hatalom is jelen van.

Jézus saját magát teljesen autentikusnak tartotta arra, hogy Isten szavát, igéjét kinyilatkoztassa, sőt ezt úgy tette, hogy nyilvánvalónak lássák is erre való isteni felhatalmazását. Ő maga tette világossá tanítványai, követői és hallgatói között, hogy ő a Messiás, ő az Emberfia, ő a Krisztus. Ennek feltétlen elismerése volt akkor is és most is a hozzá való tartozás próbaköve. Mindezt unitáriusként úgy érthetjük, hogy Krisztusként való megvallása (amit Dávid Ferenc is vállalt) nem azonos Isten második személyének a megvallásával – amely ugyan rendkívüli szerepet játszott a kereszténység ókori és középkori térhódításában –, de az

evangélium őszövegében közvetlen szövegigazolás erre vonatkozóan nem található. Azt azonban, hogy Jézus a Krisztus volt (ha nem is Isten második Személye), nem vonhatja kétségbe az, aki magát kereszténynek (azaz Krisztus követőjének) akarja vallani és a keresztények közösségeihez akar tartozni.

Végezetül egy új Biblia-fordítás meglehetősen lehangoló példáját hozhatjuk fel annak szemléltetésére, hogy a Logoszt Krisztussal, Krisztust pedig Isténnel azonosítani akaró teológia önigazolása érdekében az eredeti evangéliumi szöveget is hajlandó hitvallásához igazítani és azon lényegbevágó változtatást keresztülvezetni. Ez történik éppen a jelen dolgozat kiinduló téziseivel kapcsolatban is. A német nyelvterületek (Németország, Ausztria, Svájc) evangélikus és katolikus Biblia-társulatai által kiadott ökumenikus Bibliában (Die Bibel in heutigem Deutsch – Berlin und Altenburg – 1988.) a negyedik evangélium bevezető soraiban, a hiteles görög szöveg fordítása helyett, valami egészen más olvasható. Az eredetiben egyáltalán nincs előszó. Ez a német ökumenikus szöveg viszont címet kapott a bevezető sorok elé így: „Krisztus” – „A Szó” –. Majd a szöveg magyarra fordítva így hangzik: „Kezdetben – a világ teremtése előtt – volt Ő, aki a Szó. Ő Istennél volt és mindenben egyenlő volt Istennel”. Ha ezt a szöveget egybevetjük a dolgozat első bekezdésében idézett – és az eredetivel teljesen egyező – szöveggel, akkor őszintén el kell szomorodjunk azon, hogy most közel két évezred után is történnek olyan kísérletek, amelyek nem a hitvallásokat igazítják a Szentíráshoz, hanem a Szentírást szeretnék igazítani a hitvallásokhoz. Ezzel az észrevétellel még a látszatát sem szeretnők kelteni annak, mintha kétségbe kellene vonni a fordítók tiszta szándékát. Egyszerűen bizonyára arról van szó, hogy egész teológiájuk a háromszemélyű Egyistenen nyugszik, tehát Jézus Krisztus Istenségén, és úgy vélték, hogy az új fordítás csak úgy felelhet meg a mai értelmezésnek, ha az ő teológiájukat tükrözi. Talán még azt is hitték, hogy az eredeti szöveg értelmét nem is változtatták meg, pedig bizony lényeges bővítésről és gyökeres átértelmezésről van szó.

dr. Sztankóczy Zoltán

**Mottó: „Tudjátok meg mind,
Én itt meg nem haltam,
Egy falu sara
Engem le nem nyűgözött.
Én csak
Elvettem magam egy picinyke
helyre,
Oda bújtam a rög alá,
Hadd lám: kikelek-e?
Lesz-e rajtam virág?
Termek-e gyümölcsöt?”**

(Balázs Ferenc: „A rög alatt”)

Az *Unitárius Élet* megelőző számában egy figyelmet keltő rövid híradás látott napvilágot dr. Lőrincz Ernő főtitkár tollából. Attól tudósított, hogy a New York-i Park Avenue-beli otthonukat egy homoródjánosfalvi kis unitárius parókiára felcserélő Donald Harrington-Anikó Szánthó-Harrington amerikai-magyar unitárius lel-

Örömhír

kész-házaspárt a Bethlen Gábor Alapítvány kuratóriuma 1991. november 1-én „Márton Áron-émlékéremmel” tüntette ki Budapesten. A kitüntetés átadása egy felemelően szép ünnepi műsor keretében, az Országos Széchényi Könyvtár dísztermében történt, ahol *Jancsó Adrienne* szavalata és *Budai Ilona* énekszáma emelte az est hangulatát.

A kuratórium *Bethlen Gábor-díjjal* tüntette ki *Dobos László* szlovákiai író, *Molnár József*, Németországban élő könyvkiadót, egy újvidéki magyar újságírót, és egy Lendván élő magyar jogászt; a *Tamási Áron-díj* kitüntetettjei között e sorok írójának 3 éven át volt osztálytársa, a romániai *Kriterion Könyvkiadó* kolozsvári fi-

ókjának egyik lelkes vezetője, *Dávid Gyula* neve csengett ismerősen az ünnepségen megjelentek előtt. (Dávid Gyula kitüntetésekor a laudatio-t – de nyugodtan írhattam volna szárnyaló laudatio-t is – *Páskándi Géza*, a kitüntetett egykori meghurcoltatásának sorstársa, az unitáriusok őszinte tisztelője tartotta.)

A *Márton Áron-émlékéremet Szervátiusz Tibor*, neves szobrászművész – a farkaslaki Tamási Áron-síremlék egyik alkotója – nyújtotta át az unitárius lelkész-házaspárnak, valamint *Tempfli József* nagyváradi római katolikus püspöknek, *Halász Péter*nek, a „*Honismeret*” című folyóirat főszerkesztőjének, majd egy holland emberjogi szervezetnek, végül a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének.

De most engedje meg a kedves Olvasó, hogy a minket, unitáriusokat

közelebről érintő eseményről, a Harrington–Szánthó lelkész-házaspár kitüntetéséről szóljak részletesebben.

A laudatio-t Nagy Gáspár költő tartotta. Ide kívánkozik a „Magyar Nemzet” 1986. január 4-iki számában *DIURNUS* tollából „A NAP” rovatban a Cenkről szóló beszámoló, amelyből megtudtuk, hogy a glossza megírása előtti időkben az egyik budapesti lap tudósítója Romániában, „a Timpa alatti városban” járt. Brassóróól volt szó, a Timpa ugyanis nem

más, mint Brassó *tompa* alakú hegyének, a Ceneknek román elnevezése. *DIURNUS* már 1986 januárjában megrótta a Brassóban járt budapesti hírlapírót, hogy *ha lehet*, ne a *Timpa*-ra hanem a *Cenkre* nézzen fel. Én – elnézést kérek Bodor Páltól, *DIURNUS*-tól – két szóval nyomban a glosszája elolvasása után megtoldtam azt: *amíg lehet*. A Harrington–Szánthó lelkész-házaspár szép példát adott arra, hogy még hosszú időn át a magyar-székely településeken *élő* legyen a magyar anyanyelv.

A Harrington–Szánthó unitárius lelkész-házaspár örök időkre beírta nevét a magyarságtudat ápolói aranykönyvébe. Az „Új Magyarország” múlt év november 26-iki számában *Tófalvi Zoltán* tollából egy hosszú, részletekre is kiterjedő ismertetés jelent meg, amelyből megtudhatta az Olvasó, hogy a Harrington–Szánthó házaspár egy kényelmes, hatszobás lakást hagyott ott örökre, és a Székelyföld egyik legeldugottabb kis falvacskájában talált új otthonra, és végzik az egy igaz Istentől rájuk bízott küldetést: az Isten igéjének hirdetését magyar (és esetenként angol) nyelven, a székelységtudat ápolását, a vándorbot megragadása helyett az ottmaradás vállalásának saját példával való alátámasztását.

E rövid méltatásom jeligéjeként a választott idézethez kanyarodom vissza. A lelkész-házaspár „...elvetette magát ... a rög alá”; a mag kikelt, a növény szárba szökkent, lett rajta virág, termett gyümölcsöt, de abból oly maradandót, hogy *az* a gyümölcs hosszú-hosszú időn át nyújthat szellemi frissítőt sokunknak, sokunk öröme és enyhülésére.

KÖSZÖNET ÉRTE – THANK YOU! GOD BLESS YOU!

Gálffy Gábor

Egyházközségeink életéből

Beregi szórvány

Felhős Szabolcs már hosszú évek óta a beregi unitárius szórvány gondnoka, lelki mozgatórugója. Azt hiszem róla is elmondható az, ha nem lenne, ki kéne találni. A 70-es évektől kezdve tudatosan vállalta küldetését, s bizony akkor még nem nézték jó szemmel, hogy gimnazista tanítványai körében terjeszti az evangéliumot. Állásával fizetett érte.

Jó ideig állás nélkül volt – a pártállam jóvoltából – az öttagú család feje. Nagy nehezen egy könyvtárban helyezkedett el később. Aktivitása egy percre sem lankadt. A Kocsordhoz tartozó beregi szórványban számtalan fiatal nyert meg az unitárius gondolatnak. Csapatával együtt jelentősen hozzájárult az 1983-as, 84-es ifjúsági konferenciák sikeréhez.

1989-ben megalakult a Protestáns Közművelődési Egyesület. Felhős

Szabolcs ennek is aktív tagja, majd választmányi tagja lett. Létrehozta a Kelet-magyarországi Szabadelvű Protestáns Kört, melynek lelkes életéről a Kelet-Magyarország című napilap is rendszeresen beszámol.

Felhős Szabolcsnak és munkatársainak köszönhető, hogy Vásárosnaményban, Tiszaszalkán és környékén számtalan utcát kereszteltek át az elmúlt év során nagy erdélyi unitárius személyiségek neveire: Orbán Balázs, Balázs Ferenc, Brassai Sámuel, Kriza János, Heltai Gáspár, Bartók Béla stb.

A Szabadelvű Protestáns Kör szervezésében a tiszadonyi Brassai Sámuel cserkészcsapat és a vásárosnaményi Kemény János cserkészcsapat Orbán Balázs raja kegyeleti helyé kívánják avatni a múltban nem a rendeltetése szerint használt világháborús emlékműveket.

A Kör rendezésében az erdélyi szellemiségről tartott előadást Nyitray Levente unitárius lelkész 1991. november 30-án, Vásárosnaményban. Ekkor volt az Orbán Balázs cserkészraj névadási ünnepe is.

A beregi unitáriusok és a Szabadelvű Kör közös karácsonyi ünnepségen látta vendégül a vásárosnaményi cserkészeket. A szeretetvendégségen Nyitrai Levente kocsordi lelkészünk hirdette az Igét.

Kocsord

Szerkesztőségünk hosszú beszámoló cikket, lelkészi jelentést kapott a kocsordi eklézsia 1991-ben végzett munkájáról.

Istennek hála a hosszú évekig helybéli lelkész nélkül élő gyülekezet, sok nehézség és probléma után ismét éled, és virágzásnak indult.

A kántor és a harangozó hiánya nagy nehézséget jelentett, de Nyitray Levente lelkész felesége, önerőből el-sajátította az énekvezéri teendőket. Zséder Géza helybéli presbiter ígéretet tett arra, hogy a villanyharangozást díjmentesen megoldja.

Az év folyamán öt keresztelő volt. Május 12-én 11 ifjú tett bizonyosságot hitéről a teljesen megtelt templom előtt. Az egyházközség november 17-én Dávid Ferenc emlékünnepelet és december 24-én gyermek karácsonyfa ünnepélyt tartott, szavalatokkal, ének-számokkal, és több mint 40 db szeretet csomagot osztottak szét.

Megszaporodott a vallásórára járók száma is, jelenleg heti három csoportnak tart a lelkész hittanóráit.

Gyászszertartásra három alkalommal került sor 1991 során. A lelkész és a gyülekezet szomorú szívvel vett búcsút:

id. Kerekes Lászlóné, sz. Nagy Etelka

Jakab P. Gusztávné, sz. Takács Teréz

Zséder Gyula atyánkfíától.

A konfirmációra a hívek teljesen felújították a templomot és a tornyot, rendbe tették a templom környezetét, a virágos kertet.

Nyitray Levente lelkész gondozza a Kocsordhoz tartozó, nagy kiterjedésű beregi szórványt is. Ebben a szolgálatban nagy segítségére van Felhős Szabolcs szórványgondnok.

Helyreigazítás

Lapunk 1991/6. számában az Ágoston József és neje című cikkben a szerző a házaspár halálozási dátumát felcserélte. Helyesen: Ágoston Józsefné elhunyt 1986. április 14-én, 89 éves korában és férje, Ágoston József meghalt 1987. január 31-én, 86 éves korában. Elnézést kérünk a kiterjedt család tagjaitól.

Helyreigazítás

Lapunk előző, 1991. évi 6. számában két évszám tévesen jelent meg. Az Egyházi Képviselő Tanács üléséről beszámoló cikk második bekezdésében (5. oldal) a helyes dátum 1991. szeptember 23. – A „Koszorúzás” című közlemény első bekezdésében pedig (12. oldal) 1986. helyett 1896. olvasandó.

In memoriam dr. Barabássy László

Szomorúan kaptuk a hírt 1991 november végén, hogy elhunyt dr. Barabássy László, az erdélyi Unitárius Egyház egyik főgondnoka.

Sokan ismertük, szerettük, tiszteltük őt.

Barabássy László 75. évében, váratlanul hunyt el. Mint bölcs egyházkormányzó, erdélyi egyházunk életének irányításában több mint két évtizeden át odaadó felelősségtudattal és szerető gondoskodással vett részt. Belföldön és külföldi útjai során egyaránt nagyszerű szószólója volt egyházának és népének. Köszönjük a gondviselő Istennek tartalmas, gazdag életét és hűséges szolgálatát.

Nagy részvét mellett dr. Kovács Lajos püspök temette 1991. december 2-án.

Mivel a gyászjelentőt későn kaptuk meg, egyházunk nem tudta képviseltetni magát, de Bartók Béla főgondnok decemberi kolozsvári útja során tolmácsolta hazai egyházunk együttérzését és mély fájdalmát a nagy veszteség kapcsán.

Barabássy László emlékét mi is kegyelettel őrizzük.

In memoriam Kelemen Imre és Bedő Boriska

Az elmúlt 1991 esztendő jeles halottja egy házaspár. *Bedő Boriska* volt az első nő, aki elvégezte az Unitárius Teológiai Akadémiát Kolozsvárt. Férje fogságba hurcolása után Oklándon, amíg a hatóságok megengedték, rendes lelkészi szolgálatot végzett.

Kelemen Imre a dunamenti fogságból való szabadulása után Lupény-Vulkán akkor elhagyatott gyülekezeteiben teremtett új életet. Nyugalomba vonulásuk után Marosvásárhelyen éltek. Kelemen Imre sok erdélyi gyülekezetben és budapesti látogatásai alkalmával itt a mi gyülekezeteinkben is szép szolgálatokat végzett.

Most mindkettőjük hamvai a homoródo-klándi temetőben, egykori kedves gyülekezetük sírkertjében pihenik örök álmukat 1991. november 20. óta.

Kelemen Imre az 1943–44-es években az *Unitárius Szószék* szerkesztője is volt.

Hírek

A Kolozsvári Unitárius Kollégium két öregdiákjának, *dr. Fekete Miklósnak* a pedagógiai pályán, *dr. Vernes Gyulának* a jogi pályán 60 éven át kifejtett szakmai tevékenysége elismerésként az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Tanácsa az 1991. november 19-én megtartott ünnepélyes díszülése keretében gyémántdiplomát adományozott.

Dr. Fekete Miklós betegsége miatt nem tudott részt venni az ünnepségen, de a gyémántdiplomát átvevő dr. Vernes Gyulának, a jelenlévő Huszti János egyházközség és a maga nevében is szeretettel gratulált.

Örömmel számolunk be olvasóinknak a segítőkézség és felebaráti szeretet szép példájáról. A súlyos, illetve gyógyíthatatlan betegek megsegítésére létrejött Lázár alapítvány – melynek Bence Gábor atyánkfia a titkára – felvette a kapcsolatot a Dévény Anna által vezetett mozgássérült gyerekek rehabilitációs központjával. Reméljük együttműködésük sikeres lesz és gyógyírt ad a rászorulóknak.

Bognár István Szentendrén élő kedves atyánkfia, aki 87. életévében jár, az elmúlt év végén ismét kiállításon mutatkozott be „Hűség a hazához” címmel. A rendhagyó képkiállítás a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán volt, Szentendrén, a megnyitót a neves művészettörténész, Pogány Ö. Gábor mondta.

Szeretettel gratulálunk Pista bácsinak ezúton is szép kiállításához, és életére Isten áldását kérjük.

FELHÍVÁS KÜLFÖLDI OLVASÓINKHOZ!

Szeretett külföldön élő Testvéreink, Olvasóink!

Hálásan köszönjük azt a jelentős anyagi támogatást, mellyel az elmúlt évben is hozzájárultak lapunk fenntartási költségeihez. Az új esztendőben is arra kérjük Önöket, hogy erejükhez mérten legyenek a segítségünkre, hisz az emelkedő árak ellenére 1992-ben, hacsak lehet, nem tervezzük a lap előfizetési díjának emelését.

Mivel az elmúlt időszakban nehézségeink voltak a személyi csekkek beváltásánál, különösen a kisebb összegű csekkeknél, ezért kérjük Önöket, hogy amennyiben lehet, adományait Unitárius Élet megjelöléssel, a Magyarországi Unitárius Egyház, a Budapest, XIII. ker. fiókjánál vezetett Budapest, XIII., Sallai u. 10. szám alatti deviza számlájára átutalni szíveskedjenek. Számlaszám: B085 381/2. Megértésüket előre is köszönjük.

Isten áldását kérve,
a Szerkesztőség

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos: a Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős szerkesztő:
Orbókné Szent-Iványi Ilona

Szerkesztőség címe:
V. Nagy Ignác utca 4. Budapest, 1055. Telefon: 111-2801

Terjesztés a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest XIII., Lehel u. 10/a – 1900 – közvetlenül vagy postautóval, valamint átutalással a HELIR 215-96-162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Évi előfizetési díj: 180,- Ft Egyes szám ára: 30,- Ft
Index: 25 842

Készült a Cerberus Kft. gondozásában.
Felelős vezető: Schmidt Gábor

HU ISSN 0133-1272